

Кропивницький Микола Олександрович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права Львівського інституту
ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління
персоналом»
ORCID ID: 0000-0003-0981-0774

**ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО СОЦІАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ (СТ. 212¹ КК УКРАЇНИ):
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ**

**ON THE ISSUE OF CRIMINAL LIABILITY FOR VIOLATIONS
OF THE SOCIAL SECURITY LEGISLATION OF UKRAINE
(ART. 212¹ OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE):
PROBLEM ASPECTS**

Анотація. В основі конструювання соціальних прав лежить припущення, що особа, сплачуючи соціальні внески, має право на вимогу соціальних виплат з боку держави в разі настання страхового випадку за законом. Це право також підлягає захисту з боку держави, в окремих випадках – кримінально-правовому захисту державних механізмів соціального захисту населення.

Підкреслено, що завдяки соціальному страхуванню відбувається матеріальне забезпечення та підтримка непрацездатних громадян (у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом) за коштів грошових фондів, сформованих працездатними членами суспільства, а отже, соціальне страхування фактично пов'язане з кожною людиною, починаючи від її народження і до завершення життя.

Доведено, що відносини у сфері господарської діяльності не можуть бути визнані безпосереднім об'єктом ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а факт існування ст. 212¹ у розділі VII Особливої частини КК України «Злочини у сфері господарської діяльності» потребує законодавчого перегляду. Запропоновано створити в Особливій частині національного КК окремих розділ VII-А «Злочини у сфері державних фінансів», у якому з-поміж інших розмістити й ст. 212¹. До ч. 4 ст. 212¹ КК України слід закласти превентивно-профілактичну мотивацію, яка не лише стимулюватиме розкриття злочинів, а й сприятиме їх попередженню.

Зазначено, що суспільно небезпечні наслідки нематеріального характеру в разі ухилення від сплати відповідних страхових внесків (перебуваючи в тісному зв'язку з матеріальними наслідками, але маючи самостійне соціальне значення) полягають у заподіянні шкоди інтересам держави, у порушенні належного соціального забезпечення тощо.

Вивчення питання конкуренції норм для кваліфікації, а також аналіз такого виду конкуренції кримінально-правових норм, як конкуренція загальної та спеціальної норм, дають змогу стверджувати, що ст. 212¹ КК України є спеціальною щодо ст. 212 КК України.

Ключові слова: грошові кошти, державні фінанси, конкуренція кримінально-правових норм, кримінально-правова охорона, страховий випадок, страховий фонд, фонд оплати праці.

Abstract. The construction of social rights is based on the assumption that a person, paying social contributions, has the right to claim social benefits from the state in case of occurrence of the insurance event based on law. This right is also subject to protection by the state, in some cases – to the criminal protection of state mechanisms of social security.

It is emphasized that owing to social insurance, material provision and support of disabled citizens (in case of illness, total, partial or temporary loss of working capacity, loss of breadwinner, unemployment due to circumstances beyond their control, as well as in old age and in other cases provided for by law) takes place at the expense of money funds formed by able-bodied members of society, therefore social insurance is actually connected with every person, starting from his birth and until the end of his life.

It is proven that relations in the field of economic activity cannot be recognized as a direct object of evasion of the payment of a single contribution to mandatory state social insurance and the fact of the existence of Art. 212¹ in Chapter VII of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine “Crimes in the Sphere of Economic Activity” needs a legislative revision. It is proposed to create a separate section VII-A “Crimes in the Sphere of Public Finances” in the Special Part of the National Criminal Code and place there Art. 212¹ among others. A preventive motivation should be established to Part 4 of the Art. 212¹ which will not only stimulate the detection of crimes but also contribute to their prevention.

It is noted that the non-material consequences of avoiding the payment of the relevant insurance contributions are socially dangerous (being closely related to material consequences, but having independent social significance) and consist in causing damage to the interests of the state, violation of proper social security etc.

The study of the issue of competition of norms during qualification, as well as the analysis of this type of competition of criminal law norms as a competition of general and special norms make it possible to assert that Art. 212¹ of the Criminal Code of Ukraine is special in relation to Art. 212 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: money, state finances, competition of criminal law norms, criminal law protection, insurance case, insurance fund, wage fund.

Конституція України визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю та передбачає створення умов для досягнення високого матеріального добробуту громадян, упровадження активної системи їх соціального захисту, вільного й всебічного розвитку всіх членів суспільства. За таких умов важливе значення має кримінально-правовий захист державних механізмів соціального захисту населення, оскільки посягання на їх функціонування може призвести до погіршення соціальної захищеності громадян. Як зауважує В. Д. Людвік, загалом причинами злочинів у соціальній сфері є «недосконалість регулятивного та охоронного законодавства, доволі часті суперечливі зміни і доповнення до нього, неефективність системи відповідальності за порушення порядку зайняття господарською діяльністю та відсутність дієвого механізму забезпечення принципу невідворотності кримінально-правового реагування на вчинене кримінальне правопорушення» [13, с. 117].

Деякі аспекти злочинів щодо ухилення від сплати обов'язкових внесків державі досліджувалися в працях П. П. Андрушка, Л. П. Брич, В. М. Вересова, Р. Ю. Гревцової, Н. О. Гуторової, О. О. Дудорова, О. С. Задорожнього,

Я. М. Кураш, В. В. Лисенка, М. І. Мельника, В. Р. Мойсика, В. О. Навроцького, В. О. Останіна, О. І. Перепелиці, Ю. М. Сухова, Є. Л. Стрельцова, М. І. Хавронюка та ін.; кримінологічним аспектам протидії податковій злочинності присвятили свої праці, зокрема, П. Т. Гега, А. Є. Гутник, В. В. Молодик. Однак питанню кримінальної відповідальності за ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до останнього часу не приділялося належної уваги, що породжувало дискусійність і неоднозначність під час кваліфікації злочинів цієї категорії та вирішенні низки інших важливих питань кримінально-правової охорони у сфері соціального страхування. Відповідно, **метою** статті є розгляд проблемних аспектів кримінальної відповідальності за порушення у сфері соціального страхування й вироблення на цій основі обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність у зазначеній сфері.

Передусім з'ясуємо значення двох найбільш загальних складових термінологічного апарату в рамках нашого дослідження. Так, під кримінальною відповідальністю у правовій літературі прийнято розуміти різновид юридичної відповідальності, що полягає у вимушеному зазнанні особою, яка вчинила злочин, державного осуду, а також передбачених КК обмежень особистого, майнового або іншого характеру, що визначаються обвинувальним вироком суду й покладаються на винного спеціальними органами держави [20, с. 569]. Що стосується соціального страхування, то у фаховій літературі пропонується його визначення як: 1) встановленої державою системи прав щодо надання соціальних послуг і матеріального забезпечення громадянам у разі настання хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від громадянина причин, старості та в інших випадках, передбачених законом, за грошові кошти, що формуються шляхом сплати страхових внесків працедавцями та найманими працівниками, а також бюджетних асигнувань у випадках, визначених законодавством [12, с. 35]; 2) активної форми соціального забезпечення, яка передбачає надання соціального захисту через системи відповідних страхових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків, у разі настання відповідного страхового випадку (старість, хвороба, інвалідність, втрата годувальника, безробіття) [7, с. 145].

Із початку 2011 року загальнообов'язкове державне соціальне страхування здійснюють шляхом сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ). До визначеної дати юридичні та фізичні особи здійснювали розрахунки за соціальним страхуванням із Пенсійним фондом України (ПФУ), Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фондом соціального страхування на випадок безробіття та Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Для спрощення процедури сплати внесків на соціальне страхування було сформовано ЄСВ. Облік і контроль за

надходженням ЄСВ здійснює ПФУ з подальшим розподілом отриманих від юридичних та фізичних осіб коштів між фондами. До того ж цей фонд належить до так званих неспеціалізованих суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням, оскільки одним з його факультативних завдань факультативного спрямування є запобігання кримінальним правопорушенням у сфері соціального страхування [5, с. 24]. Суб'єктом ухилення від сплати ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування може бути: а) службова особа підприємства, установи, організації незалежно від форми власності; б) особа, яка здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; в) будь-яка інша особа, яка зобов'язана їх сплачувати. Відповідальність за порушення положень ст. 212¹ Кримінального кодексу (КК) України несуть службові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, подавати податкові декларації, бухгалтерські звіти, баланси, розрахунки, інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою обов'язкових платежів до бюджетів, державних цільових фондів [21, с. 26].

Безпосереднім об'єктом злочину є суспільні відносини, регламентовані законодавством України, що виникають у сфері фінансової діяльності держави щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, які забезпечують формування централізованих фондів соціального страхування, предметом є: 1) грошові кошти, що мають сплачуватись у встановленому законом порядку до фондів соціального страхування як єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування чи страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; 2) єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за чинними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування; 3) страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування – кошти відрахувань на соціальне страхування та збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, сплачені згідно із законодавством, що діяло раніше; кошти, сплачені на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [11, с. 111].

У разі зіставлення елементів складу досліджуваного злочину з елементами складу злочину, передбаченого ст. 212 КК України («Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)»), основні відмінності прослідковуються в таких елементах складу злочину, як безпосередній об'єкт і предмет злочину

[9, с. 160]. Саме ці елементи вказаних складів злочинів суттєво різняться своїм змістом і властивостями та є тими ознаками, за якими слід відмежовувати вказані склади злочинів один від одного: ретроспективно розглядаючи діяльність законодавця, можемо констатувати, що спочатку він виділив із податкових відносин відносини щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а згодом – і всі відносини щодо загальнообов'язкового соціального страхування та для їх кримінально-правового захисту доповнив КК України ст. 212¹.

Хоча законодавець відніс цей злочин до категорії господарських (розділ VII Особливої частини КК України «Злочини у сфері господарської діяльності»), але відносини, що складаються з приводу сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, є відносинами у сфері державних фінансів, а саме для кримінально-правової охорони процесу мобілізації грошових коштів у відповідних фондах свого часу й запроваджувалася відповідна стаття, отже, погоджуємося, що факт існування ст. 212¹ у розділі VII «Злочини у сфері господарської діяльності» Особливої частини КК України потребує законодавчого перегляду [10], а в межах КК України можна створити розділ VII-A «Злочини у сфері державних фінансів», де з-посеред інших варто розмістити й ст. 212¹.

Як зауважили В. Л. Гончарук і Д. В. Талалай, до прийняття Закону України від 06.12.2019 № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [16] (який запроваджував стандарти FATF) ухилення від сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 ККУ) і ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (ст. 212¹) не визнавалися предикатними злочинами – незалежно від того, за якою частиною цих статей кваліфіковане діяння [4, с. 105–106]. Відповідно до ст. 1 Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, «предикатний злочин» означає будь-який кримінальний злочин, унаслідок якого виникли доходи, що можуть стати предметом злочину [8]. Як зазначає В. Л. Гончарук, у загальних рисах предикатні злочини розглядають лише як певну юридичну конструкцію, яка насамперед передбачає встановлення факту іншого злочину як ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого суто ст. 209 КК України. При цьому назріла потреба в законодавчому закріпленні визначення терміна «предикатний злочин» з огляду на такі засади: «по-перше, легалізації (відмиванню) майна передуює саме будь-яке кримінальне правопорушення, відповідальність за яке передбачена Кримінальним кодексом України; по-друге, саме ці злочинні діяння прямо чи опосередковано, повністю чи частково мають призводити до виникнення майна, що може стати предметом злочину, передбаченого ст. 209 КК України; по-третє, таку категорію, як «майно», потрібно розглядати

в розширеному значенні, а саме як будь-яку економічну вигоду, що може складатися з матеріальної власності або власності, що виражена в правах, а так само включає рухоме чи нерухоме майно та документи, які підтверджують право на таку власність або частку в ній» [3, с. 127].

В. П. Хоменко проаналізував результати контрольної діяльності ПФУ щодо порушення порядку нарахування та сплати ЄСВ, які призводять до кримінальної відповідальності, і виокремив обставини, що цьому сприяють: 1) професійна некомпетентність або технічні помилки бухгалтера стосовно недонарахування ЄСВ, виплата заробітної плати без перерахування коштів на сплату останнього; 2) брак грошових коштів на виплату заробітної плати та сплату ЄСВ, що відбувається в період кризового стану підприємства та зниження його платоспроможності; 3) неофіційна виплата заробітної плати; 4) нецільове використання коштів, спрямованих на виплату допомоги з фондів соціального страхування: завищення суми допомоги з тимчасової втрати працездатності, виплата допомоги без належних документальних підстав [21, с. 25–26].

28 січня 2021 року було прийнято Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» [14], який визначає, що *Бюро економічної безпеки України* – центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Відповідно до покладених завдань Бюро економічної безпеки України виконує правоохоронну, аналітичну, економічну, інформаційну й інші функції. Детективи органів Бюро економічної безпеки здійснюють, зокрема, досудове розслідування такого кримінального правопорушення, як ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (ст. 212¹ КК України) згідно з ч. 3 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України.

Серед практичних досягнень у сфері забезпечення права громадян на соціальний захист можна назвати, наприклад, розслідування Бюро за фактом ухилення від сплати податків на суму понад 3 млн грн. Так, слідством було встановлено, що протягом квітня – листопада 2023 року керівник одного з державних підприємств на Київщині умисно ухилився від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. За підрахунками фахівців БЕБ, сума завданих збитків становила понад 3 млн грн, що також підтверджується відповідними висновками експертів. Досудове розслідування було розпочато на підставі аналітичного продукту, складеного співробітниками Територіального управління БЕБ у Київській області [1]. Також у жовтні 2023 р. детективи БЕБ у Львові викрили схему ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах холдингом, до складу якого входять 60 ресторанів і торгових точок: близько 2 тис. співробітників отримували заробітну плату, складену з мінімальної (офіційної, зі сплатою усіх належних платежів) частини й неофіційної (тіньової).

За попередніми оцінками збитки становили понад 50 млн грн. За цим фактом було відкрито кримінальне провадження згідно з ч. 3 ст. 212, ч. 3 ст. 212¹ КК України – умисне ухилення від сплати ПДФО, військового збору, ЄСВ в особливо великому розмірі [6].

Розглянемо деякі практичні аспекти звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ч. 4 ст. 212¹ КК України. К. А. Салаєва провела ґрунтовне дослідження на тему правового механізму звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ч. 4 ст. 212¹ КК України й переконливо довела його практичну неспроможність, адже звуження умов звільнення від кримінальної відповідальності моментом здійснення повідомлення про підозру практично унеможлиблює вжиття спеціальних видів звільнення через те, що особа майже не має часу для виконання умов звільнення, відповідно, для реальної можливості платникам ЄСВ розраховатися із заборгованістю до бюджету для уникнення кримінальної відповідальності потрібно вдосконалити правовий механізм застосування цього положення Кримінального кодексу України [19, с. 337], що наочно підтверджується правозастосовною практикою. Так, у грудні 2023 р. за матеріалами аналітичного підрозділу територіального управління БЕБ у м. Києві було відкрито кримінальне провадження за ст. 212¹ КК України (щодо несвоєчасно сплаченого ЄСВ мережею кінотеатрів столиці «Мультиплексе» у розмірі 5 млн грн). Під час слідства компанія погодилася на співпрацю та погасила борг перед державою ще до вручення підозри її посадовим особам (у березні 2023 р.). Власне, кримінальне провадження було порушено у зв'язку з тим, що за період із початку березня 2022 р. до лютого 2023 р. компанія не сплатила ЄСВ у повному обсязі, посилаючись на пільговий режим згідно із Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану» [15], відповідно до положень якого з 1 березня 2022 р. до припинення або скасування воєнного стану в Україні та протягом дванадцяти місяців після припинення або скасування воєнного стану платники єдиного внеску (перелік яких визначений ст. 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [17]) мають право не нараховувати, не обчислювати та не сплачувати єдиний соціальний внесок за себе (п. 1 ч. 9¹⁹), а також під час періоду мобілізації, визначеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 69/2022 «Про загальну мобілізацію» роботодавці – платники єдиного податку, які обрали спрощену систему оподаткування – фізичні особи – підприємці, які належать до другої та третьої груп платників єдиного податку, а також юридичні особи, які належать до третьої групи платників єдиного податку, мають право за власним рішенням не сплачувати єдиний внесок за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України (п. 1 ч. 9²⁰ Закону). Відповідно до ч. 4 ст. 212 Кримінального кодексу України

детективи БЕБ скерували до суду два клопотання про звільнення відповідальних осіб компанії від кримінальної відповідальності. До бюджету відшкодовано близько 10 мільйонів гривень [2].

Згідно з повідомленням прес-служби Вінницької обласної прокуратури (30.09.2024) за процесуального керівництва Вінницької обласної прокуратури забезпечено відшкодування 5,5 млн грн несплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в межах кримінального провадження щодо ухилення від сплати ЄСВ у великих розмірах (ч. 2 ст. 212¹ КК України). Під час досудового розслідування встановлено, що впродовж 2022–2024 рр. бухгалтер сільськогосподарського підприємства з Хмільницького району умисно не сплачувала ЄСВ у повному обсязі, чим спричинила ненадходження до бюджету понад 5,5 млн грн. Під час слідства завдані бюджету збитки підприємством було повністю добровільно відшкодовано і сплачено 1 млн грн штрафних санкцій, а кримінальне провадження направлено до суду для звільнення обвинуваченої від кримінальної відповідальності в передбаченому законом порядку (ч. 4 ст. 212¹ КК України) [18].

Отже, кримінально-правова норма, що встановлювала відповідальність за ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, у законодавстві України про кримінальну відповідальність уперше з'явилася лише в 2005 р., а в подальшому зазнала певних змін, зокрема, по-перше, у зв'язку з проведенням пенсійної реформи в Україні (2010 р.), коли ст. 212¹ було викладено в новій редакції, по-друге, у зв'язку з гуманізацією відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності (2011 р.), по-третє, у зв'язку з реформуванням загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці (2014 р.). З метою удосконалення чинного законодавства України про кримінальну відповідальність та приведення його до європейського рівня слід запропонувати посилити кримінальну відповідальність за ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування шляхом формалізації ст. 212¹ КК України «Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Перелік використаних джерел:

1. БЕБ на Київщині скерувало до суду справу щодо ухилення від сплати понад 3 млн грн податків. URL: <https://esbu.gov.ua/news/beb-na-kyivshchyni-skeruvalo-do-sudu-spravu-shchodoukhylennia-vid-splaty-ponad-3-mln-hrn-podatkov> (дата звернення: 19.10.2024).
2. БЕБ у Києві забезпечило відшкодування мережею кінотеатрів 10 млн грн податків. URL: <https://esbu.gov.ua/news/beb-u-kyievi-zabezpechylo-vidshkoduvannia-merezheiu-kinoteatriv-10-mln-hrn-podatkov> (дата звернення: 19.10.2024).
3. Гончарук В. Л. Категорія «прedikатний злочин» у кримінальному законодавстві України. *Право.ua*. 2020. № 2. С. 120–129. URL: http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2020/10/120-_Goncharuk.pdf (дата звернення: 19.10.2024).

4. Гончарук В. Л., Талалай Д. В. Джерела походження предмета легалізації. *Вісник кримінального судочинства*. 2020. № 3–4. С. 101–111. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_20_231013_avt-101-111.pdf (дата звернення: 19.10.2024).
5. Гумін О. М., Дучимінська Л. М. Пенсійний Фонд України як суб'єкт запобігання злочинам. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення* : матеріали міжвузів. наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 березня 2019 р.). Редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 24–25.
6. Дві тисячі співробітників ресторанного холдингу отримували зарплати «в конверті» – БЕБ викрило схему. URL: <https://esbu.gov.ua/news/dvi-tysiachi-spivrobitnyukiv-restorannohokholdynhu-otrymuvaly-zarplaty-v-konverti-beb-vykrylo-skhemu> (дата звернення: 19.10.2024).
7. Кириченко А. В. Розвиток соціального страхування в Україні : монографія. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 197 с.
8. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 235.
9. Кошевський В. С. Відмежування ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування від суміжних складів злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 12. С. 159–161.
10. Кошевський В. С. Державне соціальне страхування як об'єкт злочину в структурі закону про кримінальну відповідальність України. *Сучасний стан та перспективи розвитку української правової системи* : зб. наук. праць Всеукр. наук. конф. (16 липня 2010 р.). Львів : Центр правничих ініціатив, 2011. Т. 2. С. 74–75.
11. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник. Попович О. В., Томаш Л. В., Латковський П. П., Бабій А. Ю. Чернівці, 2022. 319 с.
12. Кропельницька С. О. Соціальне страхування [текст] : навч. посіб. С. О. Кропельницька, Т. В. Солоджук [Вид. 2-ге, перероб. та доп.]. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 336 с.
13. Людвік В. Д. Про причини злочинів, що посягають на встановлений порядок використання бюджетних коштів. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 3. С. 115–120. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2017_Ludvik.pdf (дата звернення: 19.10.2024).
14. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 23. Ст. 197.
15. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану : Закон України № 2120-IX від 15.03.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 33. Ст. 29.
16. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.
17. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України № 2464-VI від 08.07.2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 61. Ст. 13.
18. Прокуратура забезпечила надходження до бюджету 5,5 млн грн несплаченого ЄСВ. URL: https://vin.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=370826 (дата звернення: 19.10.2024).
19. Салаєва К. А. Правовий механізм звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ч. 4 ст. 212-1 Кримінального кодексу України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 337–339. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/80> (дата звернення: 19.10.2024).
20. Шашків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернівці : ПВК «Десна», 2016. 692 с.
21. Хоменко В. П. Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в системі злочинів у пенсійній сфері. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 22–30.

References:

1. BEB na Kyivshchyni skerovalo do sudu spravu shchodo ukhylennia vid splaty ponad 3 mln hrn podatkov [BES in Kyiv region referred to the court a case regarding tax evasion of over UAH 3 million UAH]. Retrieved from: <https://esbu.gov.ua/news/beb-na-kyivshchyni-skerovalo-do-sudu-spravu-shchodo-ukhylennia-vid-splaty-ponad-3-mln-hrn-podatkov> [in Ukrainian].
2. BEB u Kyievi zabezpechylo vidshkoduvannia merezheiu kinoteatriv 10 mln hrn podatkov [BES in Kyiv secured a refund of 10 million UAH in taxes by the cinema network]. Retrieved from: <https://esbu.gov.ua/news/beb-u-kyievi-zabezpechylo-vidshkoduvannia-merezheiu-kinoteatriv-10-mln-hrn-podatkov> [in Ukrainian].
3. Honcharuk, V. L. (2020). Katehoriia “predykatnyi zlochyn” u kryminalnomu zakonodavstvi Ukrainy [The category “predicate crime” in the criminal legislation of Ukraine]. *Pravo.ua*, (2), 120–129. Retrieved from: http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2020/10/120-_Goncharuk.pdf [in Ukrainian].
4. Honcharuk, V. L., & Talalai, D. V. (2020). Dzherela pokhodzhennia predmeta lehalizatsii [Sources of origin of the subject of legalization]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*, (3–4), 101–111. Retrieved from: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_20_231013_avt-101-111.pdf [in Ukrainian].
5. Humin, O. M., & Duchyminska, L. M. (2019). Pensiinyi Fond Ukrainy yak subiekt zapobihannia zlochynam [The Pension Fund of Ukraine as a crime prevention entity]. In *Kryminolohichna teoriia i praktyka: dosvid, problemy sohodennia ta shliakhy yikh vyrishennia* (p. 24–25) [in Ukrainian].
6. Dvi tysiachi spivrobotnykiv restorannoho kholdynhu otrymuvaly zarplaty “v konverti” – BEB vykrylo skhemu [Two thousand employees of the restaurant holding received salaries “in an envelope” – BES exposed the scheme]. Retrieved from: <https://esbu.gov.ua/news/dvi-tysiachi-spivrobotnykiv-restorannoho-kholdynhu-otrymuvaly-zarplaty-v-konverti-beb-vykrylo-skhemu> [in Ukrainian].
7. Kyrychenko, A. V. (2017). Rozvytok sotsialnoho strakhuvannia v Ukraini: monohrafiia [Development of social insurance in Ukraine: monograph]. TsP “KOMPRYNT”. P. 197 [in Ukrainian].
8. Konventsiia Rady Yevropy pro vidmyvannia, poshuk, aresht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, ta pro finansuvannia teroryzmu [Council of Europe Convention on Laundering, Tracing, Arrest and Confiscation of Proceeds of Crime and on the Financing of Terrorism]. *Uriadovyi kur'ier*. 2010. № 235 [in Ukrainian].
9. Koshevskiy, V. S. (2010). Vidmezhuвання ukhylennia vid splaty strakhovykh vneskiv na zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia vid sumizhnykh skladiv zlochyniv [Separation of evasion from payment of insurance premiums for mandatory state pension insurance from related crimes]. *Pidpriyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (12), 159–161 [in Ukrainian].
10. Koshevskiy, V. S. (2011). Derzhavne sotsialne strakhuvannia yak obiekt zlochynu v strukturі zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist Ukrainy [State social insurance as an object of crime in the structure of the law of criminal responsibility in Ukraine]. U *Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku ukrainskoi pravovoi systemy* (p. 74–75). Tsentр pravnych ykh initsiatyv [in Ukrainian].
11. Popovych, O. V., Tomash, L. V., Latkovskiy, P. P., & Babii, A. Yu. (2022). Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: navchalnyi posibnyk [Criminal law of Ukraine. Special part: study guide], 319 p. [in Ukrainian].
12. Kropelnytska, S. O., & Solodzhuk, T. V. (2023). Sotsialne strakhuvannia [tekst]: navch. posib. [Social insurance [text]: study guide] Tsentр uchbovoi literatury. P. 336 [in Ukrainian].
13. Liudvik, V. D. (2017). Pro prychny zlochyniv, shcho posiahaiut na vstanovlenyi poriadok vykorystannia biudzhethnykh koshtiv [About the causes of crimes that encroach on the established procedure for the use of budget funds]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*, (3), 115–120 [in Ukrainian].
14. Pro Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [About the Bureau of Economic Security of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] № 1150-IX (2021). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [in Ukrainian].

15. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo dii norm na period voiennoho stanu [On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms for the period of martial law]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] № 2120-IX (2022). *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*, (33).

16. Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of criminal proceeds, the financing of terrorism, and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] 361-IX (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [in Ukrainian].

17. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia [About the collection and accounting of a single contribution to mandatory state social insurance], Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] № 2462-VI (2010). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2 (2–3) [in Ukrainian].

18. Prokuratura zabezpechyla nadkhodzhennia do biudzhetu 5,5 mln hrn nesplachenoho YeSV [The Prosecutor's Office secured the receipt of 5.5 million UAH of unpaid single social contribution to the budget]. Retrieved from: https://vin.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=370826 [in Ukrainian].

19. Salaieva, K. A. (2022). Pravovyi mekhanizm vylnennia osoby vid kryminalnoi vidpovidalnosti na pidstavi ch. 4 st. 212-1 Kryminalnogo kodeksu Ukrainy [The legal mechanism for releasing a person from criminal liability on the basis of Part 4 of Art. 212-1 of the Criminal Code of Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (4), 337–339. Retrieved from: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/80> [in Ukrainian].

20. Stashkiv, B. I. (2016). *Pravo sotsialnoho zabezpechennia. Zahalna chastyna: navchalnyi posibnyk* [The right to social security. General part: study guide]. PVK “Desna” [in Ukrainian].

21. Khomenko, V. P. (2020). Ukhylenntia vid splaty yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia ta strakhovykh vneskiv na zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia v systemi zlochyniv u pensiinii sferi [Evasion of the payment of a single contribution to the mandatory state social insurance and insurance contributions to the mandatory state pension insurance in the system of crimes in the pension sphere]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 3 (116), 22–30 [in Ukrainian].

